

Kuressaare linnavolikogu esimehe poolt kokku kutsutud Kuressaare linnavolikogu ajutise töögrupi kohtumine HTM esindajatega

KOOSOLEKU PROTOKOLL nr 4

Kuressaare Gümnaasium

4. juuni 2015

Algus kell 16.00, lõpp kell 18.10

Koosoleku juhataja: Toomas Takkis

Protokollija: Ölme Salumäe

Osalejad: Ly Kallas, Tõnu Erin, Tiia Leppik, Kalle Küttis, Jaanis Prii, Viljar Aro, Anneli Meisterson, Ruth Opmann, Regina Eimre, Madis Kallas, Raivo Trummal

Toomas Takkis teeb sissejuhatuse, mis asjaoludel kokkusaamine teoks saab: meie siin saare peal ei ole tõrksad, arutame ja püüame vaadata teiste seniseid kogemusi sh dokumente ja lepinguid, et jõuda otsusele. Milline otsus olema saab, seda täna ette ei tea. Meil on kiusatus saada ka raha, arvame, et oleme seda väärt. Meil on koolivõrk korrastatud, koole on liidetud, tänane koolivõrk vastab püstitatud eesmärkidele, kvaliteet olemas. Tahame arutada ja küsida.

Tutvustusring.

Madis Kallas: Teema vajab selgitamist, miks ja kuidas saaks edasi minna.

Kalle Küttis: Olen viimastel aastatel Kuressaares palju käinud ning ega mul senisele juurde lisada ei ole. Detsembris 2014 volikogus jäi kokkulepe, et kohtume uuesti 2018. Mind isegi üllatas, et nüüd nii ruttu. Volikogu esimees saatis kutse kohtuda ministriga ning ministri palve oligi kohtuda kohalike inimestega. Viimased kolm koalitsiooni on koolivõrgu teemaga tegelenud, valminud on strateegia, rakendusplaan ning rakendusplaani täitmise programmid. Tänapäevaks on kokku lepitud Euroopa Komisjoniga, millist raha võimalik kasutada. Õpilaste arvu vähenemine on sensitiivne probleem, riigi huvi pole olnud hakata kinnisvara arendajaks. Omavalitsusel on püha õigus avada ja sulgeda koole, ministril selles osas õigust pole. Teame, et koole on palju, tellitud on uuringud. Praxis on pakkunud 200 gümnaasiumi asemele 58 kooli, minu arvamus on 70, kokku on lepitud Euroopa Komisjoniga, et aastal 2020 saab olema alla 100 gümnaasiumikoha. Selline otsus on tehtud ja raha selle jaoks on olemas, seega tegemist ei ole uute koolide ehitamise projektiga. Gümnaasiumivõrgu korrastamiseks on ette nähtud 109 miljonit eurot, arvestuslikult jõuab riik rekonstrueerida 25 hoonet. Korda kavatsetakse teha valdavalt üks gümnaasium maakonna kohta. Tallinna peaks jääma 14-15 kooli, praegu on 65, lisaks veel Narva, Tartu, Pärnu. Esimese järjekorras on, et igas maakonnas va Tallinn, Tartu oleks vähemalt üks koolikeskkond, kus gümnaasiumiharidust anda võrreldav Tallinna ja Tartuga.

Taustaks on kaks erinevat probleemi – tahame, et maakonda jääksid lapsed, kes muidu kogunevad Tallinna ja Tartu, lisaks, et Tallinna valgala lapsed saaksid gümnaasiumikoha. Tallinnast kaugemal on üsna optimaalne otsus säilitada gümnaasiumiharidus igas maakonnas. Hiiumaa, Valgas, Põlvas efektiivse kooli jaoks lapsi ei jagu, vaja on maksta peale. Hindamise aluseks on nii regionaalsuse kui efektiivsuse mõõde. Riigil pole mõtet ehitada koolimaju ilma koostööta kohaliku omavalitsusega, vajalik on kokkulepe, mis hõlmab maakonda. Riik on võimeline pidama ühte keskmise suurusega gümnaasiumi – 500 õp arv. Kas saarlane seda tahab, jõuga kedagi murdma ei hakata.

Programm on jaotatud kaheks etapiks, määratletud on objektid kuni aastani 2018. Kevadel 2018 hinnatakse kuidas on programm tööle hakanud, kuidas edasi minna.

Kokkusaamise eelselt vahendas volikogu esimees meile 52 küsimust.

Madis Kallas: Kas aastaks 2018 peaks meil otsus tehtud olema või siis alles arutame?

Kalle Küttis: Riiklik kava ja objektiline jaotus määratletud selle ajani – tulemas Hiiumaa, Valga, Rapla.

Madis Kallas: Millal tehakse uus jaotus?

Kalle Küttis: Kevad 2018. Info kogumine ja eeltööd vaja teha varem.

Raivo Trummal: 2023 on viimane hetk, kui raha saab veel kasutada.

Ruth Opmann: Saaremaa jaoks on investeeringute kavas koht broneeritud, kuna igasse maakonda on planeeritud riigigümnaasium. 2018 peaks olema pilt kas maakonda tuleb või ei ning millised saavad olema toetuse saamise tingimused.

Raivo Trummal: Täna ei ole otsust Rakverest ja Kuressaarest. Programmiga pole kaasa tulnud Tallinn, Narva hakkab pilt selginema. Samas on Harjumaalt väga suur surve kiire elanikkonna kasvuga omavalitsustest.

Kalle Küttis: Kui kohapealne vastuseis on tugev, siis arutage veel, otsustamisega ei põle.

Tõnu Erin: Kas teises voorus on siis Tallinn ja Harjumaa?

Kalle Küttis: Gümnaasiumivõrgu arendamiseks on eelarve 109 miljonit. Kava on olemas 16 kooli osas, kokku on aastaks 2023 planeeritud 25 riigigümnaasiumi. Et täita seadust – PGS-peab hoidma raha ka Saaremaa jaoks, kuid see läheb käiku alles siis kui on olemas leping. Kogu koolivõrgu programm koos omaosalusega 240 miljonit.

Aasta lõpuks peaks avanema programm ka põhikoolide rekonstrueerimiseks: esimene eelistus neile, kes on oma gümnaasiumivõrgu korrastanud, neile avaneb võimalus saada raha ka põhikooli jaoks. Koolivõrgu korrastamine on olnud nelja viimase valitsuskoalitsiooni poliitika.

Toomas Takkis: Tingimustes on, et need, kes on korrastanud oma koolivõrku pärast 2011, saavad ka toetust taotleda. Kas Kuressaare kvalifitseerub selle klausli alla ilma riigigümnaasiumi moodustamiseta? See mõjutab oluliselt meie otsust.

Raivo Trummal: Kvalifitseerub aga taotlemine kahes voorus, esimeses voorus need, kes on gümnaasiumi otsused teinud, summa teises ringis väike. Lisaks riigigümnaasiumi ja põhikooli programmile on veel HEV-koolide ja kaasava hariduse meede. Need väiksemad investeeringud rakenduvad 2017 või hiljem, siin suuri piiranguid ei ole. Mida täpsemalt taotleda saab ei ole veel otsustatud.

Jaanis Prii: Kas põhikoolivõrgu programmist taotlemine on ühes või kahes voorus?

Kalle Küttis: Esimeses järjekorras saavad põhikoolide jaoks raha need, kes on korrastanud gümnaasiumivõrgu.

Raivo Trummal: Taotlema saab tulla, kuid ei saa tagada, et saavad raha. Raamid ranged.

Tõnu Erin: Mis aastal Saaremaale reserveeritud raha käiku läheb?

Kalle Küttis: Alla kirjutamisel on leping Paidega, Rapla valmimisaeg 2018. Tsükkel kokku kolm aastat. Paides on 19. juunil arutlusel kolmas ettepanek riigigümnaasiumi rajamiseks kutsekooli ruumides, ministeeriumi seisukoht on, et valida tuleb riigi jaoks odavam variant kasvõi ajas järgi andes, KOV soov on ebaefektiivsem.

Ruth Opmann: Programmiga koos on vajalik esitada ka aruanne kuidas on panustatud efektiivsusnäitajatesse.

Kalle Küttis: Oleme lubanud vähendada hariduse kasutuses olevat pinda pool miljonit ruutmeetrit. Praegu on riigis tervik hariduse kasutuses 3,5 milj ruutu, eesmärk 3 milj.

Viljar Aro: Kärdlas lõhutakse pool maja maha, väikestes kohtades tuuakse sisse raamatukogu, arstipunkt jne. Meil see ei toimi.

Kalle Küttis: Aseris on otstarbekas hoopis senine suur hoone lammutada ja ehitada samale kohale uus väike hoone.

Madis Kallas: Meil on olukord justkui vastupidine, meie pinna efektiivsus on niigi suur.

Toomas Takkis: Meie oludes tähendaks riigigümnaasiumi rajamine, et pinda tuleks juurde ehitada. Väheneva elanikkonna puhul ei ole see mõistlik.

Jaanis Prii: Kas meie 2011 otsus läheb juba arvestusse efektiivsema pinnakasutuse eesmärgi osas?

Kalle Küttis: Ei. Gümnaasiumide arvu kahekordne vähendamine on väga tõsine ülesanne. Täna on 182 kooli kus on olemas gümnaasiumi aste.

Madis Kallas: Orisaare ja Leisi otsused annaksid näitajate osas arvestatava panuse.

Kalle Küttis: Kuressaare tulevik on neli paralleeli. Kahe paralleeliga kool pole mõistlik. Arusaadav, et kahe kooli vahel on valikut teha raske, sama teema oli Viljandis.

Viljar Aro: Miks ei ole mõistlik?

Kalle Küttis: Räägin ainult ökonoomika aspektist, et saada õpetajatele täiskoormus ja maksta normaalset palka on puhta gümnaasiumi miinimum 250. Kui lisada valikuid, mängida palkadega, siis 500 õpilasega kooli puhul tekivad võimalused. Aga alati on olemas ka teised aspektid.

Toomas Takkis: Me suudame siin toimida nii gümnaasiumina, pakkuda valikuid, jaotada koormusi nii põhikooli kui gümnaasiumi vahel. Meil on väga keeruline paigutada ära oma põhikooli lapsed. KG oleks sel juhul 4-paralleeliga põhikool, see ei mahu füüsiliselt, kolmeaastaks hakkama aga siis pole kõigile õpilastele paigutamiseks kohti. Nelja paralleeliga põhikool on karjatamine, see pole vanematele vastuvõetav.

SÜG mahutavus oleks 3 ja KG 4, tegelik vastuvõtt aastas 8 komplekti. Surve maakonnalinnale on järjest suurenemas. Kui me ei suuda enam kahte gümnaasiumiklassi komplekteerida, siis ütleme ise ei.

Kalle Küttis: 900 õpilasega põhikool on absurd, tuleb mõelda kuidas leida muu lahendus. Kui Kuressaare ei taha, siis ei pea tegema.

Viljar Aro: Meil on koolihooned suhteliselt korras, laenuid kestavad aastani 2021. Need, kes on ise hakkama saanud, need saavad nüüd nõõkida.

Kalle Küttis: Võimalus on taotleda avatud voorust põhikooli jaoks.

Viljar Aro: Riigi kooli peab ülal riik, vabaneks raha, vallad on sellest vägagi huvitatud, sealt tuleb teine surve.

Kalle Küttis: Midagi ei ole teha, raha räägib. See, et riik võtab gümnaasiumihariduse enda managerida ei tähenda, et koolid on riigi omad. Võimalik on variant, et riik osaleb oma osaga gümnaasiumi finantseerimisel. Halduslepinguga? Üle võetakse korrastatud koolivõrk, efektiivseks loetakse kool, kus on vähemalt 250 last gümnaasiumis.

Raivo Trummal: Võimalik, et riik annab gümnaasiumid kohalikule omavalitsusele tagasi kui kogu koolivõrk on korrastatud.

Kalle Küttis: Kindlasti ei võeta üle ebaefektiivset, korrastamata koolivõrku.

Raivo Trummal: Koolipidamise üle võtmine ei ole väike kulu, rahandusministeerium on siinkohal väga ettevaatlik.

Jaanis Prii: Meile ei meeldi kui riik teeb vägisi, risk on kui kvaliteet ei kasva, siis meid kohapealsed otsustajad nülitakse ära. Saaremaa eripära on see, et kui siin on asjad kehvasti, siis ei vii pere ainult last teise maakonda, vaid lahkub kogu pere. Sensitiivsus on suur ja risk kõrge. Täna on koolide vahel nii konkurents kui koostöö, on erinevad valdkonnad, valemis on mitu muutujat koos.

Toomas Takkis: Riigigümnaasiumide loomine on suurendanud laste liikumist veelgi suurematesse kohtadesse - Tallinna, Tartusse. Näited nii Haapsalust, Võrust. Meil on kaotada palju ja nähtavalt võita 5 miljonit ning ülapidamiskulu.

Tiia Leppik: Millega me saame seda ideed lapsevanemale müüa. Efektiivsus meil on, kvaliteet on, valikud on – meil need, millega meelitada juba täna olemas.

Kalle Küttis: Jätkame aastal 2018, las elu näitab. Me ei suuda õpilasvoogusid juhtida kui otsused on eri pidajate käes, Euroopa raha eest tehti korda kutsekoolid, kuhu keegi ei lähe.

Toomas Takkis: Inimeste vaba liikumine on suurem väärtus. Ma ei ole mitte koolitüübi vaid survestamise vastu. Riigigümnaasium on justkui vaheetapp korrastamisel. Ära võiks oodata kuidas läheb valdade ühendamise, mis olukord siis on.

Madis Kallas: Kui Saaremaalt tuleb otsus 2017, siis raha alles 2020 arvestades kolmeaastat perioodi.

Raivo Trummal: Gümnaasiumi teeb riik, summalist piiri ees ei ole ruutmeetri ja õppija kohta. Põhikoolile on arvestatud max 5 miljonit projekti kohta. KOV võib saada max 8 miljonit.

Tõnu Erin: Millal avaneb võimalus taotleda raha põhikooli jaoks?

Kalle Küttis: Avatud taotlusvoor juba aastal neljandas kvartalis, otsused 2016 I kvartal – see puudutab esimest ringi. Teise ringi jaoks ajakava puudub. Otsused tehakse etapiliselt. Kui otsus raha eraldamise kohta on tehtud, siis seda tagasi võtta on praktiliselt võimatu. Mõistlikum hoida pigem jaotuseta reservis.

Kalle Küttis: Kirjalikult esitatud küsimused:

Mis on riigigümnaasiumi eelised perele?

Kas bussisõit tasuta – jah

Majutus- majutustoetus 50 eurot kuus üürilepingu kohta. Ööbimine ainult juhul kui õpilane õpib maakonna riigigümnaasiumis või kodulähedases riigigümnaasiumis, muid valikuid ei toetata. Valikuvabadust ei ole riigil kohustust katta.

Viljar Aro: Mis saab õpilaskodust?

Kalle Küttis: Ühikas hakkab tasuma alles 250 juures, ostame kohti erasektorist, variandid väga erinevad. Lapsed eelistavad gümnaasiumis käia kodust. Ainus kus eelistatakse ühikat on Tallinn, Tartu, kui seal ka ühikas oleks, siis tõmbab muud koolid päris tühjaks.

Viljar Aro: Kus tuleb edasine ülapidamiskulu? Riik muudab ühel hetkel seadusi, kui protsess läbi käidud, siis muudet jaotusmehhanismi.

Raivo Trummal: 25 riigikooli ülapidamiseks lisandub 9 miljonit kuldesse.

Kuidas toimub uute õpetajate valik?

Ruth Opmann: Skeemid on erinevad. Eelistame olukorda, kus riik moodustab uue kooli, kõik ametikohad täidetakse konkursiga.

Kalle Küttis: Kaks varianti kas kõik lepingud võetakse üle või kõik uuesti otsast peale.

Ruth Opmann: Protsess on selgem kui riik moodustab kooli.

Toomas Takkis: Riigikoolidega võrreldes on kohtlemine ebavõrdne kuna rahastus sama taset ei taga.

Kalle Küttis: Riigikooli puhul lähtub riik pidaja kohustustest. Raha juurde ei küsinud, vaid optimeerisime koolivõrku

Viljar Aro: Kõige keerulisem uus kollektiiv, uus koolikultuur, mingi langus vähemalt alguses on kindlasti, kas siis hakkab tõusma on iseküsimus. Saarlasel on teise maakonda õppima minek oluliselt raskem.

Ruth Opmann: Ei saa öelda, et minnakse rohkem kuna nüüd on riigigümnaasium, Võrus näiteks tuleb vastuvõtt oodatust isegi suurem.

Jaanis Prii: Ootamine on ka omamoodi tupik. Kui meie teeme otsuse liiga hilja, siis me enam esimest voorust raha taotlema ei saa, voor juba sulgunud.

Raivo Trummal: -Meile isegi meeldiks kui Kuressaare tõrguks, tekiks ka sedapidi võrdlus.

Ruth Opmann: Jutt on kõrgekvaliteedilisel gümnaasiumiharidusel, aga rõhk on igas piirkonnas.

Jaanis Prii: Taotleme põhikooli jaoks raha teisest voorust.

Ruth Opmann: Põhikool ja gümnaasium koos ei võimalda spetsiifilist gümnaasiumile vajalikku õppetöö korraldust.

Tõnu Erin: Saaremaa puhul on maakonna piir väga selge, eristaatusena võiks meid lasta kohe põhikooli raha juurde.

Kalle Küttis: Rahale on väga suur surve Tallinna kuldselt ringist.

Ruth Opmann: Saame jagada riigigümnaasiumide eelarvestamise mudeleid, kriteeriume. Lisaks teha võrdlus tänase gümnaasiumi ja riigigümnaasiumi vahel.

Toomas Takkis: Soovime näha võimalikult palju olemasolevaid dokumente, lepinguid jms. Meie ülesanne on vaadata tervikut nii, et põhikooli osa ei kaotaks, saada raha kätte ja inimesi mitte riivata. Kui on võimalik paremaks teha, siis kes ei tahaks, küsimus on ilmavaateline.

Viljar Aro: Aidake mõelda kuidas me saaks riigilt raha kätte nii, et me selleks midagi oluliselt ei muudaks, ei teeks riigigümnaasiumi. Tulles alguse juurde: mis on reformi algidee – kas see, et kvaliteet on halb või hoopis ruutmeetreid liiga palju.

Kalle Küttis: Raha pärast ei ole vaja lahutada põhikooli ja gümnaasiumi, vaid põhikool ja gümnaasium on kaks väga erinevat asja, mida pole mõtete koos hoida. Raha ja laste arvu vähenemine oli ajend mitte põhjus.

Toomas Takkis: Ühelt poolt on riigi poliitika lahutada põhikool ja gümnaasium, teisalt lubab riik moodustada lasteaed-põhikooli. Vorm pole oluline, vaid oluline on juhtimine, inimesed.

Viljar Aro: Efektiivsus on meil olemas. Kvaliteet - paljud näitajaid on väga head, pole reaalne siin väga palju tõusta. Lõhkumisega on mingiks ajaks sisse programmeeritud langus, samaks jääda ei saa, õpetajate kaadri liikumisega lähevad liikuma erinevad kultuurid, kokku sulamine võtab aega. Töötavat süsteemi on ebamõistlik lammutada ka 5 miljoni eest.

Toomas Takkis: Tulemused on ohus, meie reaalsus on see, et kõrgharidusega lapsevanemate arv on langemas, iga päev läheb üks inimene Saaremaalt minema.